

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง ถักเสื้อ ปากอญ

รายละเอียด

ผ้าทอจากเครื่อง จะทอด้วยกีเอว ลวดลายดังเดิมจะมีสีสันที่สดใสเมื่อทิ้งการทอลายในตัวผืนผ้าและการปักผ้า ผ้าบาง ผืนจะมีการเย็บลูกเดือยเป็นลวดลายต่างๆ ปัจจุบันการให้สีสันลายผ้าจะมีการทอหรือปักสีอื่นๆ เพิ่มขึ้น อาทิเช่น สีเขียว สีฟ้า สีเหลือง และสีชมพู

ข้าราชการท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

อัตลักษณ์(เอกลักษณ์)/จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ลักษณะการวางแผนรายเสื้อผ้าหญิง ประกอบปักตกแต่งบริเวณชายเสื้อ ด้านล่างการผสมผสานลาย มักใช้ลายลูกเดือยเป็นแนวกำหนดก่อน เพื่อให้ได้ช่องว่างที่จะเป็นแนวปักลวดลายขั้นจากนั้นจึงปักลงไป

การตัดเย็บตามปกติแล้ว ผ้าจะเป็นผ้าหน้าแบบ จำกัดตามขนาดเครื่องทอ คือ กว้างที่สุดไม่เกิน 20 นิ้ว ส่วนความยาวขึ้นอยู่กับวัสดุประสงค์ของผู้ทอ ดังนั้นการตัดเย็บเครื่องนุ่งห่มของกะหรี่ยงจึงเป็นการทำผ้าทั้งผืนมาเย็บ ประกอบกัน โดยพยายามตัดให้น้อยที่สุด เนื่องจากในอดีตกะหรี่ยงไม่มีกรีไกใช้ ผ้าที่ทอแต่ละชิ้นเมื่อนำมาประกอบกันเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว จะไม่มีเศษเหลือทิ้ง การแปลงผ้าจึงทำโดยใช้มีดคมๆ กรีดตามแนวขวางของผืนผ้าเท่านั้น ด้วยเหตุนี้รูปทรงของเสื้อผ้ากะหรี่ยงจึงไม่มีส่วนโคงเว้า เพราะเป็นการยกที่จะใช้มีดกรีดผ้าให้ได้ลักษณะเช่นนั้น สิ่งสำคัญในการนำผ้ามาประกอบกัน คือ ต้องเป็นผ้าที่ทอขึ้นสำหรับเครื่องนุ่งห่มตัว หรือผ้าผืนนั้น โดยเฉพาะจะนำไปประกอบกับส่วนของตัวหรือผืนอื่นไม่ได้ เช่น ผ้าที่ทอเพื่อยืดเป็นเสื้อผ้าชายจะนำมาเย็บเป็นยาม หรือผ้าห่มไม่ได้ และผ้าที่ทอสำหรับเย็บย่างก็ไม่สามารถนำมาเย็บเป็นเสื้อ หรือผ้าห่มได้เช่นเดียว กัน ทั้งนี้เนื่องจากได้กำหนดลวดลายสี และขนาดไว้อย่างแน่นอนแล้ว ก่อนที่จะทอผ้าแต่ละผืนนั้นเอง

ความสัมพันธ์กับชุมชน

วิถีชีวิตของชาวภาคอุคุย มีความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย การอยู่ร่วมกันแบบเอื้ออาทรฉันท์พื่อน้อง มีความสมัครสมานสามัคคีกันในชุมชน ดังนั้นกลุ่มผ้าฝ้ายทอมืออยู่มีส่วนร่วมทุกกิจกรรมในการพัฒนาหมู่บ้านชุมชน มีการสืบสานการทอผ้าจากรุ่นสู่รุ่น

กระบวนการผลิต

วัตถุติดบและส่วนประกอบ

- เตรียมอุปกรณ์ หม้อ กระทะ พืน เตา ฝ้าย น้ำ น้ำขี้เข้า น้ำมนต์ ราวดากผ้า และเปลือกไม้ ใบไม้ ผลไม้ (ตามสีที่ต้องการ)
- ทุบเปลือกไม้หรือต่ำให้ละเอียดใส่หม้อ เติมน้ำ น้ำไปต้มให้เดือด ตักเปลือกไม้ออก ใส่น้ำขี้เข้า (น้ำด่าง) ใส่ฝ้ายที่ต้องการย้อมลงไป ต้มต่อไปอีกประมาณ ๑ ชั่วโมง ยกหม้อลงแล้วตักฝ้ายออก ทิ้งไว้ให้เย็นแล้วนำไปล้างน้ำเย็นที่สะอาด
- ต้มแป้งข้าวจ้าว หรือน้ำข้าวจ้าวผสมน้ำต้มสุก ผสมน้ำปริมาณที่จะให้ฝ้ายแข็งหรืออ่อน เมื่อแป้งสุกได้ที่ ยกลงทิ้งไว้ให้เย็น แล้วนำฝ้ายคลุก บีบหรือบิดให้สะเต็ดน้ำแล้วนำฝ้ายไปผึ้งในที่ร่มให้แห้ง
- นำฝ้ายที่ย้อมมาผึ้งเป็นก้อน(จั่กว่าเด) เพื่อเป็นการง่ายต่อการขึ้นกี ทำให้ฝ้ายไม่พันกัน
- ทอผ้าด้วยกีคาดเอว
- นำไปประดับผลิตภัณฑ์ตามที่ต้องการ เช่น เสื้อ กระโปรง ฯลฯ

ฐานข้อมูลห้องถิน จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ขั้นตอนการผลิต

การประดิษฐ์ລາຍໃນຝຶ່ນພ້າຂະໜາດ ມີຂັ້ນຕອນດັ່ງນີ້

ລາຍໃນເນື້ອຳພໍາ

ລັກຂະແລວລາຍຈະປຣກູ່ ເປັນເສັ້ນເນຸ້ນຕາມແນວຕັ້ງ ອີ່ວ່າແນວອອນກີໄດ້ ທາກເປັນລາຍເນຸ້ນຕາມແນວຕັ້ງ ການ
ກຳທັນດລາຍຈະທຳພ່ວມກັບການເຮັງດ້າຍ ຄື່ອໃຊ້ຈຳນວນດ້າຍເພີ່ມຂຶ້ນກວ່າປັກດິມນີ້ທີ່ທີ່ຕ້ອງການໃຫ້ເປັນລາຍນຸ້ນ ສ່ວນດ້າຍ
ຂວາງໃຊ້ຈຳນວນທ່າປັກດີ ກາຣໂວິຣີນີ້ນີ້ຍົມໃຊ້ທອເສື້ອຜູ້ໝາຍສູງອາຍຸຂອງເຝັກກະເຮົ່າຢູ່

ລວດລາຍສັບສົນ

ເປັນກາຣທອແບບຮຽມດາ ຄື່ອໃຊ້ດ້າຍຍືນແລະດ້າຍຂວາງຈຳນວນທ່າປັກດີ ແຕ່ແທຣກດ້າຍສື່ຕ່າງ ຖ້າ ສັບເຂົ້າໄປ ຂະແນວ
ເຮັງດ້າຍຍືນຫຼືວ່າເມື່ອສອດດ້າຍຂວາງ ເຊັ່ນ ກາຣທອຳພໍາໜ່າມ ຢ່າມ ແລະພ້າຖຸງຂອງຫຼັງທີ່ແຕ່ງການແລ້ວ (ລວດລາຍພ້າຖຸງໃນ
ບາງທົ່ວໂລກຈະມີລັກຂະແລວພິເສດກວ່າກາຣທອລາຍສັບສົນຮຽມດາຄື່ອຈະໃຊ້ດ້າຍຍົ່ມມັດໜີ່ ຮູ່ວ່າຍົ່ມແບບລາຍນ້າໄຫລເປົ່າ
ດ້າຍຍືນ ລວດລາຍທີ່ປຣກູ່ນັ້ນເນື້ອຳພໍາມີລັກຂະແລວດົງດາມມາກີ່ຈະກ່າວ່າໃນຮາຍລະເວີຍດ່ວຍໄປ) ບາງຄັ້ງກະເຮົ່າຢູ່
ລວດລາຍ ສັບສົນເປັນລາຍນຸ້ນໃນເນື້ອຳພໍາ ເຊັ່ນ ບົຣເວັນແໜ້ນອອກຂອງຫຼຸດເຕັກຫຼັງກະເຮົ່າຢູ່ສະກອ

ລາຍຈັກ

ເປັນກາຣທອລວດລາຍໂດຍກາຣສອດດ້າຍສັບສົນ (ຫີ່ນີ້ໄໝໃຊ້ດ້າຍເສັ້ນເດືອນກັບດ້າຍຂວາງເຂົ້າໄປເປັນບາງສ່ວນໃນເນື້ອຳພໍາຕາມ
ມລວດລາຍ ແລະສື່ໃນຕຳແໜ່ງທີ່ຕ້ອງການ ກາຣຍກດ້າຍຍືນຈະໄໝເປັນໄປຕາມກາຣຍກຈະກອ ແຕ່ຜູ້ທອຈະໃຊ້ນິວມື່ອ ຮູ່ວ່ານ
ເມ່ນຫ່ວຍສອດຍກດ້າຍຂຶ້ນຕາມຈຳນວນທີ່ກະໄວ້ ແລະສອດດ້າຍສື່ທີ່ຕ້ອງການເຂົ້າໄປ ຮະຫວ່າງດ້າຍຍືນນັ້ນ ຂະນັ້ນລວດລາຍທີ່
ປຣກູ່ນັ້ນເປັນພ້າທັງຜົນອາຈາໄໝເໜືອນກັນກີໄດ້

ລາຍຂົດ

ຄື່ອກາຣທອຳພໍາໂດຍໃຫ້ລວດລາຍທີ່ປຣກູ່ເໜືອນກັນທັງຜົນ ລັກຂະແລວລາຍແບບຍກດອກໃນດ້ວຍກຳທັນສື່ຕ່າຍ
ຍືນ ກາຣແຍກດ້າຍຍືນໃໝ່ວິທີ່ນັບເສັ້ນເປັນເປົ້າຫຼັງ ແລະສອດໄມ່ເໜີ່ນ່ອສະຍາເຂົ້າໄປເປັນຕົວນໍາໄໝຈະຫ່ວຍແຍກດ້າຍ ໃຫ້່ອງ
ຮະຫວ່າງດ້າຍຍືນກວ່າເພື່ອຄວາມສະດວກໃນກາຣສອດດ້າຍຂວາງ ກະເຮົ່າຢູ່ສະກອນນີ້ຍົມທອຳພ້າລາຍຂົດເພື່ອເຍັນເປັນພ້າຖຸງ
ສໍາຫຼັບຫຼັງທີ່ແຕ່ງການແລ້ວ ພ້າທອລາຍຂົດຂອງກະເຮົ່າຢູ່ນີ້ມີລັກຂະແລວລ້າຍຂອງຫຼາວອືສານແຕ່ລວດລາຍສັບສົນຂໍ້ອນນໍ້ອຍ
ກວ່າ ແລະຂອງອືສານໄມ່ນີ້ຍົມທອລາຍຂົດພ່ວມກັບກາຣສັບສົນ ແຕ່ຂອງກະເຮົ່າຢູ່ນີ້ຍົມທອລາຍຂົດແລ່ລາຍສັບສົນ ດັ່ງ
ນັ້ນໃນພ້າຜົນເດືອນຈິງມີທັງລວດລາຍຍກດອກນຸ້ນເປັນມາຂອງລາຍຂົດແລະລາຍເລັ່ນສື່ສັບກັນ

ກາຣທອລວດລາຍໂດຍແທຣກວັສດຸ

ທອປະກອບລູກເດືອຍ

ປັກດິກາຣປັກລູກເດືອຍປະດັບໝາຍເສື້ອຜູ້ຫຼັງ ຈະໃຊ້ວິທີ່ປັກຫັງຈາກເຍັນຜ້າປະກອບເຂົ້າໄປພ່ວມກັນໃນຂະໜາດ

ข้าวสารท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โดยร้อยลูกเดือยเข้ากับเส้นด้ายของระหว่างด้วยยืน โดยให้ลูกเดือยลอยตัวอยู่บนผืนผ้า เมื่อประกอบเป็น ลวดลายแล้วจึงปักทับด้วย ลับสิ่งในช่องระหว่างลูกเดือยเหล่านั้น เป็นการทำลวดลายบนผืนผ้าให้สวยงามหลัง จากเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว ส่วนใหญ่จะเรียบสะกดจะนิยมปักประดิษฐ์ลวดลายบนเสื้อผู้หญิงแม่เรือน ลักษณะ การประดับประดาจะใช้ด้ายหลากหลายสีปักลับลูกเดือน ซึ่งเป็นพืชที่จะเรียบ ต้องปักไวเพื่อใช้ในกิจกรรมนี้โดยเฉ พะ ส่วนผู้หญิงจะเรียบปักตกแต่งลวดลาย โดยการทอมากกว่าปักภายนอก แล้วไม่นิยมตกแต่งด้วยลูกเดือย สีลูกเดือยที่ใช้ ได้แก่ สีดำ แดง เหลือง และขาว โดยจะใช้ทุกสีและให้นำหนักกับสีดำ และสีแดง ส่วนสีเหลืองและ สีขาวเป็นสีตกแต่ง สีประกอบ ได้แก่ สีชมพู นำเงิน ฟ้า เขียว เป็นกลุ่มสีที่นำมาใช้ภายนอก แล้วนิยมใช้กันมาก ขึ้นส่วนใหญ่มักซื้อที่ย้อมเสร็จแล้วมาใช้ โดยให้เหตุผลว่าสีสวยและไม่ตก

เทคนิค/เคล็ดลับในการผลิต

1. การใส่น้ำด่าง (น้ำขี้เนื้อ) จะทำให้เนื้อผ้ายืด สีติดด้วยดี และทำให้สีไม่ตก
2. หากล้างผ้ายังไม่สะอาดจะทำให้สีตกเมื่อนำไปซัก ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน
3. เปลือกไม้ที่แก่จะให้สีเข้มกว่าเปลือกไม้อ่อน

ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอแม่สอด

ที่อยู่: ชาวปากอญ ตำบลแม่สอด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ประธานกลุ่มผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ นางณิชนันท์ ธุระกิจ

คำสำคัญ : ผ้าทอจะเรียบ

ที่มา : http://123.242.165.136/?module=acticle&pages=list_of_acticle&cate_acti_code=06

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กานุจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-08-15

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=718&code_db=610007&code_type=TK007